

Практичний аспект: відміна торгів та визнання торгів такими, що не відбулися

Питання відміни торгів чи визнання їх такими, що не відбулися, регулює стаття 31 Закону України «Про публічні закупівлі» від 25.12.2015 № 922-VIII (далі — Закон, Закон про публічні закупівлі). У даній статті йдеться про співвідношення норм Закону та про особливості їх технічної реалізації в електронній системі закупівель, аби допомогти замовникам краще зорієнтуватися, якими можуть бути їхні дії у відповідних практичних випадках.

Відміна торгів

Відповідно до вимог статті 31 Закону про публічні закупівлі замовник відмінює торги у випадках:

відсутності подальшої потреби в закупівлі товарів, робіт і послуг;

неможливості усунення порушень, що виникли через виявлені порушення законодавства з питань публічних закупівель;

порушення порядку оприлюднення оголошення про проведення процедури закупівлі, повідомлення про намір укласти договір, передбаченого цим Законом;

подання для участі в них менше двох тендерних пропозицій, а в разі здійснення закупівлі за рамковими угодами з кількома учасниками — менше трьох пропозицій;

допущення до оцінки менше двох тендерних пропозицій, а в разі здійснення закупівлі за рамковими угодами з кількома учасниками — менше трьох пропозицій;

відхилення всіх тендерних пропозицій згідно із цим Законом.

У Законі також ідеться про те, що **про відміну процедури закупівлі у зв'язку з вищенаведеними підставами замовник має чітко зазначити в тендерній документації**. Окрім того, абзац 9 частини 1 статті 31 Закону вказує, що **торги можуть бути відмінені частково, тобто за лотом**. Якщо уважно вивчити норми статті 31 Закону, то стане зрозуміло, що прийняття **рішення про відміну торгів покладено саме на замовника**.

Отже, з процитованої норми Закону доходимо висновку, що, по-перше, Закон покладає

обов'язок саме на замовника оприлюднювати на [веб-порталі ProZorro](#) інформацію про відміну торгів та, по-друге, встановлює для цього певний строк.

Звертаємо увагу замовників, що наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 22.03.2016 № 490 «Про затвердження форм документів у сфері публічних закупівель» не містить такої форми «Повідомлення про відміну торгів» чи/та форми «Протокол прийняття рішення про відміну торгів».

Таким чином, замовник вирішує самостійно, у якому вигляді створювати документ, який міститиме інформацію про відміну торгів. Оскільки відповідно до вимог частини 4 статті 11 Закону рішення тендерного комітету або уповноваженої особи оформлюють протоколом (та виходячи з норми частини 3 статті 31 Закону), замовник приймає рішення про відміну торгів, а отже, також зобов'язаний оформити таке рішення протокольно. Доцільно саме такий протокол і підвантажувати в систему як повідомлення про відміну торгів.

Однак у певних випадках процитована вище вимога Закону та її технічна реалізація в [системі ProZorro](#) мають розбіжності.

Не завжди саме замовник приймає рішення про відміну торгів, інколи замість нього це робить електронна система закупівель. Щоб детально розібратися з даним питанням, **розглянемо окремо кожен з підстав відміни торгів (виходячи з практичної можливості їх застосування замовниками і технічних аспектів роботи [системи ProZorro](#))** у таблиці 1.

Таблиця 1

Підстава відміни торгів	Дії замовника	Технічна можливість реалізації в системі ProZorro
Відсутність подальшої потреби в закупівлі товарів, робіт і послуг (абз. 2 ч. 1 ст. 31 Закону)	Рішення замовника оформлено належним чином (протокол засідання тендерного комітету/протокольне рішення уповноваженої особи). (Приклад протоколу прийняття рішення про відміну торгів наведено в додатку 1)	Відміну торгів замовник здійснює самостійно через оприлюднення в системі відповідного документа. Система через дану підставу самостійно торги не відмінює

<p>Неможливість усунення порушень, що виникли через виявлені порушення законодавства з питань публічних закупівель (абз. 3 ч. 1 ст. 31 Закону)</p>	<p>Рішення замовника оформлено належним чином (протокол засідання тендерного комітету/протокольне рішення уповноваженої особи). <i>(Приклад протоколу прийняття рішення про відміну торгів наведено в додатку 1)</i></p>	<p>Відміну торгів замовник здійснює самостійно через оприлюднення в системі відповідного документа. <i>Система через дану підставу самостійно торги не відмінює</i></p>
<p>Порушення порядку оприлюднення оголошення про проведення процедури закупівлі, повідомлення про намір укласти договір, передбаченого цим Законом (абз. 4 ч. 1 ст. 31 Закону)</p>	<p>Рішення замовника оформлено належним чином (протокол засідання тендерного комітету/протокольне рішення уповноваженої особи). <i>(Приклад протоколу прийняття рішення про відміну торгів наведено в додатку 1)</i></p>	<p>Відміну торгів замовник здійснює самостійно через оприлюднення в системі відповідного документа. <i>Система через дану підставу самостійно торги не відмінює</i></p>
<p>Подання для участі в них менше двох тендерних пропозицій, а в разі здійснення закупівлі за рамковими угодами з кількома учасниками — менше трьох пропозицій (абз. 5 ч. 1 ст. 31 Закону)</p>	<p>Рішення замовника оформлено належним чином (протокол засідання тендерного комітету/протокольне рішення уповноваженої особи). <i>(Приклад протоколу прийняття рішення про відміну торгів наведено в додатку 1)</i></p>	<p>Система сама автоматично відмінює торги. Замовник не має технічної можливості завантажити відповідне рішення. <i>Та все ж радимо замовникам оформляти відміну торгів складанням та затвердженням протоколу засідання тендерного комітету, оскільки Законом передбачено, що саме замовник приймає рішення про відміну торгів (зважаючи на дану норму Закону, такий протокол доцільно зберегти в паперовому вигляді)</i></p>

<p>Допущення до оцінки менше двох тендерних пропозицій, а в разі здійснення закупівлі за рамковими угодами з кількома учасниками — менше трьох пропозицій (абз. 6 ч. 1 ст. 31 Закону)</p>	<p>Рішення замовника оформлено належним чином (протокол засідання тендерного комітету/протокольне рішення уповноваженої особи). (Приклад протоколу прийняття рішення про відміну торгів наведено в додатку 1)</p>	<p>Відміну торгів замовник здійснює самостійно через оприлюднення в системі відповідного документа*. <i>* Рішення про відміну торгів радимо замовникам завантажувати в систему разом з протоколом допущення до оцінки чи з протоколом відхилення останнього учасника (або прописувати відповідне рішення про відміну торгів у тексті протоколу при прийнятті рішення щодо останнього учасника).</i> <i>Це пов'язано з тим, що після здійснення замовником у системі всіх необхідних дій стосовно всіх учасників (оприлюднення протоколу допущення до оцінки та/чи протоколу відхилення) технічної можливості завантажити рішення про відміну торгів уже не буде.</i> <i>При цьому звертаємо увагу, що в даному випадку електронна система автоматично (самостійно) відмінить торги, проте лише після завершення строку, передбаченого для оскарження рішення замовника, а саме після 10 календарних днів (абз. 2 ч. 2 ст. 18 Закону).</i> <i>Разом із цим звертаємо вашу увагу на декілька обставин. По-перше, оскільки така підстава для відхилення, як «Допущення до оцінки менше двох тендерних пропозицій», стосується процедури так званих міжнародних/євро торгів, то в даному випадку порядок оскарження такої процедури зазначено в абз. 3 ч. 2 ст. 18 Закону, де вказаний строк оскарження — 5 днів з дня оприлюднення на веб-порталі Уповноваженого органу протоколу розгляду тендерних пропозицій, проте система після відміни таких торгів заблокує процедуру на 5 днів. По-друге, технічної можливості скористатись правом на оскарження рішення замовника щодо відхилення тендерної пропозиції, яке прямо передбачене Законом, потенційним скаржникам система все одно не надає. По-третє, коли система відмінить торги після закінчення терміну оскарження, то датою відміни тендеру система зазначить саме дату вчинення замовником останньої дії відносно процедури закупівлі</i></p>
---	---	---

<p>Відхилення всіх тендерних пропозицій згідно із цим Законом (абз. 7 ч. 1 ст. 31 Закону)</p>	<p>Рішення замовника оформлено належним чином (протокол засідання тендерного комітету/протокольне рішення уповноваженої особи). (Приклад протоколу прийняття рішення про відміну торгів наведено в додатку 1)</p>	<p>Відміну торгів замовник здійснює самостійно оприлюдненням у системі відповідного документа*. <i>* Рішення про відміну торгів радимо замовникам завантажувати в систему разом з протоколом відхилення останнього учасника (або прописувати відповідне рішення про відміну торгів у тексті протоколу відхилення останнього учасника), оскільки після відхилення всіх учасників відсутня технічна можливість додатково завантажити рішення про відміну торгів.</i> <i>При цьому звертаємо увагу, що в даному випадку електронна система автоматично (самостійно) відмінить торги, проте лише після завершення строку, передбаченого для оскарження рішення замовника, а саме через 10 календарних днів (абз. 2 ч. 2 ст. 18 Закону).</i> <i>Разом із цим звертаємо вашу увагу на той факт, що скористатись правом на оскарження рішення замовника щодо відхилення тендерної пропозиції, яке прямо передбачене Законом, у разі відміни замовником торгів, у можливих скаргників не вийде, оскільки абз. 2 ч. 2 ст. 18 Закону вказує на можливість оскарження рішення замовника лише за наявності в системі повідомлення про намір укласти договір. Проте у випадку відміни торгів до оприлюднення в системі рішення про визначення переможця (тобто до наявності в системі повідомлення про намір укласти договір) система не надає технічної можливості оскарження. У випадку відміни торгів після оприлюднення в системі рішення про намір укласти договір сам факт відміни торгів анулює повідомлення про намір укласти договір, тобто після відміни торгів у зазначеному випадку система прибирає будь-яку згадку про те, що попередньо в системі було наявне повідомлення про намір укласти договір. Таким чином, виходячи зі змісту абз. 2 ч. 2 ст. 18 Закону, якщо немає повідомлення про намір, то можливість оскарження відсутня.</i> <i>Також звертаємо увагу замовників, що коли система відмінить торги після закінчення терміну на оскарження, то датою відміни система зазначить саме дату вчинення замовником останньої дії відносно процедури закупівлі</i></p>
---	---	--

Зважаючи на те, що частина 3 статті 31 Закону чітко вказує, що повідомлення про відміну торгів оприлюднює в електронній системі закупівель замовник, а надсилає всім учасникам автоматично електронна система закупівель, радимо замовникам усе ж готувати протокол засідання тендерного комітету/протокольне рішення уповноваженої особи щодо відміни торгів навіть через підстави, передбачені частиною 1 статті 31 Закону, за якими технічно не є можливим для замовників здійснити відміну в системі.

Визнання торгів такими, що не відбулися

Щодо питання визнання торгів такими, що не відбулися: замовник, згідно з частиною 2 статті 31 Закону, має право прийняти відповідне рішення в таких випадках:

якщо ціна найбільш економічно вигідної тендерної пропозиції перевищує суму, передбачену замовником на фінансування закупівлі;

якщо здійснення закупівлі стало неможливим унаслідок непереборної сили;

скорочення видатків на здійснення закупівлі товарів, робіт і послуг.

Відповідно до частини 3 статті 31 Закону повідомлення про визнання торгів такими, що не відбулися, замовник оприлюднює в електронній системі закупівель протягом одного дня з дня прийняття замовником відповідного рішення. Електронна система закупівель автоматично надсилає його всім учасникам. Отже, Закон про публічні закупівлі покладає саме на замовника обов'язок у певний строк оприлюднювати на [веб-порталі ProZorro](#) інформацію про визнання торгів такими, що не відбулися.

Також звертаємо увагу замовників, що наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 22.03.2016 № 490 «Про затвердження форм документів у сфері публічних закупівель» не містить форми «Повідомлення про визнання торгів такими, що не відбулися» чи/та форми «Протокол прийняття рішення про визнання торгів такими, що не відбулися».

Таким чином, замовник вирішує самостійно, у якому вигляді створювати документ, який міститиме інформацію про визнання торгів такими, що не відбулися. Оскільки відповідно до вимог частини 4 статті 11 Закону рішення тендерного комітету або уповноваженої особи оформлюють протоколом (та виходячи з норми частини 3 статті 31 Закону), замовник приймає рішення про відміну торгів, а отже, також зобов'язаний оформити таке рішення протокольно. Доцільно саме такий протокол й підвантажувати в систему як повідомлення про визнання торгів такими, що не відбулися.

Можливість практичної реалізації в [системі ProZorro](#) права замовника на визнання торгів такими, що не відбулися, розглянуто в таблиці 2.

Таблиця 2

Підстава визнання торгів такими, що не відбулися	Дії замовника	Технічна можливість реалізації в системі <u>ProZorro</u>
<p>Ціна найбільш економічно вигідної тендерної пропозиції перевищує суму, передбачену замовником на фінансування закупівлі (абз. 2 ч. 2 ст. 31 Закону)</p>	<p>Рішення замовника оформлено належним чином (протокол засідання тендерного комітету/протокольне рішення уповноваженої особи)</p>	<p>Не може бути здійснено замовником, оскільки система не дає технічної можливості учасникам вказувати ціну своєї пропозиції (вищу від очікуваної вартості предмета закупівлі, передбаченої замовником у річному плані закупівель та оголошенні про проведення процедури)</p>
<p>Здійснення закупівлі стало неможливим унаслідок непереборної сили (абз. 3 ч. 2 ст. 31 Закону)</p>	<p>Рішення замовника оформлено належним чином (протокол засідання тендерного комітету/протокольне рішення уповноваженої особи)</p>	<p>Замовник здійснює самостійно через оприлюднення в системі відповідного документа</p>

<p>Скорочення видатків на здійснення закупівлі товарів, робіт і послуг* (абз. 4 ч. 1 ст. 31 Закону).</p> <p><i>* Звертаємо увагу замовників, що відміна торгів через дану підставу — це право замовника, а не обов'язок. Тобто у випадку, якщо під час проведення процедури закупівлі видатки на придбання такого предмета закупівлі було зменшено, то замовник самостійно вирішує, відмінити таку процедуру чи завершувати, не зважаючи на зменшення видатків. Наприклад, замовник провів закупівлю на 300 тис. грн, але після прийняття рішення про переможця видатки на придбання такого предмета закупівлі було скорочено на 80 тис. грн. Отже, замовник за таких обставин має право не визнавати торги такими, що не відбулися. Замовник далі за процедурою укладає договір про закупівлю на 300 тис. грн, але одразу до такого договору готує додаткову угоду, в якій зазначає підставу зміни істотних умов договору — зменшення обсягів закупівлі, зокрема, зважаючи на фактичний обсяг видатків замовника. Отже, після складання додаткової угоди вартість договору складатиме 220 тис. грн.</i></p>	<p>Рішення замовника оформлено належним чином (протокол засідання тендерного комітету/протокольне рішення уповноваженої особи)</p>	<p>Замовник здійснює самостійно через оприлюднення в системі відповідного документа</p>
--	--	---

Аналогічно процедурі відміни торгів **замовник має право визнати торги такими, що не відбулися також частково (за лотом)**, а повідомлення про це замовник оприлюднює в електронній системі закупівель протягом одного дня з дня прийняття відповідного рішення. Повідомлення автоматично надсилає всім учасникам електронна система закупівель. Але звертаємо увагу читачів на те, що **визнання торгів такими, що не відбулися, — це не обов'язок замовника, а право**, тому ви можете і не приймати відповідне рішення за певних обставин. І це не буде порушенням вимог законодавства про публічні закупівлі.

Додаток 1
Приклад протоколу прийняття рішення про відміну торгів

Протокол № _____
засідання тендерного комітету
(назва замовника) _____

м. _____

« _____ » _____ 20__ р.

Присутні:

<i>Посада</i>	<i>Прізвище, ініціали</i>
Голова тендерного комітету, <i>посада в організації</i>	
Заступник голови тендерного комітету, <i>посада в організації</i>	
Секретар тендерного комітету, <i>посада в організації</i>	
Член тендерного комітету, <i>посада в організації</i>	
Член тендерного комітету, <i>посада в організації</i>	

Усього: __ осіб

Порядок денний:

1. Прийняття рішення про відміну торгів на закупівлю згідно з ДК 021:2015 _____ *(вказати предмет закупівлі)*.

Оголошення про проведення процедури закупівлі №: _____.

Слухали:

Голову тендерного комітету П. І. Б., який повідомив, що, оскільки на закупівлю згідно з ДК 021:2015 — *(вказати предмет закупівлі)*, подано лише одну пропозицію/не подано жодної/відхилено всі пропозиції/тощо, Замовникові необхідно відмінити зазначену процедуру закупівлі на підставі абзацу __ частини 1 статті 31 ЗУ «Про публічні закупівлі» — у зв'язку з _____.

Тож голова тендерного комітету запропонував проголосувати за відміну процедури відкритих торгів на закупівлю за ДК 021:2015 _____ *(вказати предмет закупівлі)*.

Результати поіменного голосування членів тендерного комітету

<i>Посада, прізвище, ініціали</i>	<i>Результат голосування («за» чи «проти»*)</i>

* Якщо член тендерного комітету голосував «проти» рішення, то його пояснення із цього приводу потрібно додати до рішення комітету.

Щодо даного питання, винесеного на голосування, члени тендерного комітету проголосували одноголосно «за».

Вирішили:

1. Відмінити процедуру відкритих торгів на закупівлю згідно з ДК 021:2015 _____ *(вказати предмет закупівлі)* на підставі абзацу __ частини 1 статті 31 ЗУ «Про публічні закупівлі».

Підписи:

Заступник голови тендерного комітету, _____ П. І. Б. _____ *підпис*
посада в організації

Член тендерного комітету, _____ П. І. Б. _____ *підпис*
посада в організації

Член тендерного комітету, _____ П. І. Б. _____ *підпис*
посада в організації

Голова тендерного комітету, _____ П. І. Б. _____ *підпис*
посада в організації

Секретар тендерного комітету, _____ П. І. Б. _____ *підпис*
посада в організації

* Даний протокол прийняття рішення про відміну закупівлі вважати повідомленням про відміну торгів.